

Hagyaték a jövőnek

A Schweidel-kultusz Zomborban

Hogy Schweidel József honvédtábornoknak, aradi vértanúnak Zomborban újra emléktáblát állítsanak fel, a II. világháború után először 1962-ben merült fel. A kezdeményezés egy csoporttól (név szerint: Cirkl Rudolf, Kollarich Gábor, dr. Páll Sándor, Reffle László, id. Ladányi Béla, Hoffmann László) indult ki. 1962. szeptember 26-án Cirkl Rudolf lakásán tartottak összejövetelt, és úgy döntöttek, hogy mindent elkövetnek annak érdekében, hogy az ötvenes évek elején eltűnt emléktáblát fölkutassák és visszaállítsák a helyére. Ez a törekvés nem kaphatott semmiféle nyilvánosságot, ugyanakkor reményt adott a cselekvésre, hogy a Cirkl Rudolf által alapított és hivatalosan is bejegyzett Zombori Gyűjtők Klubja segítheti megvalósítani az elképzelést. Néhány szerb szakértőt is beavattak a „titkukba”: Đurica Antić levéltárost, Milenko Beljanski-Pipac publicistát, Milorad Pelagić múzeumi tisztviselőt, valamint Kosta Brankov és Slavko Nikačev tisztviselőket.

1963-ban Cirkl Rudolf a tábla nyomára bukkant, viszont nem sikerült megszereznie. Érdekes módon a tábla többször is „előkerült”, és mindig akkor veszett el, amikor éppen fel kellett volna avatni. Egy csoport egyébként a tábla utáni kutatást azzal az indokkal kezdte el, hogy azt át szeretnék adni a múzeumnak. Az eredeti cél hamarosan kiderült és a Kommunista Párt zombori kultúrbizottsága értesítette az említetteket, hogy hagyjanak fel a tábla visszahelyezésének a gondolatával, hiszen úgysem kapnának rá engedélyt, mivel az újbóli kihelyezésével felkavarnák a kedélyeket e többnemzetiségű városban.

A Schweidel-kultusz azonban élő maradt, minden év október 6-án magánháznál gyűltek össze kisebb csoportokban az emberek, és gyertyát gyújtva, imát mondvá emlékeztek az 1849-es eseményekre. Cirkl Rudolf, Kollarich Gábor, dr. Páll Sándor és Reffle László továbbra is azon tanakodtak, hogy mégis mit lehetne tenni a tábla visszahelyezése érdekében. Időközben sajnos többen is elhaláloztak a kezdeményezők közül, de 1989-re már kibővült a Schweidel-kultusz ápolására vállalkozók köre. Ezekből az emberekből alakult meg a Vajdaságban elsőként egy magyar hagyományápoló és műemlékvédő csoport, amely a VMDK helyi tagozatának keretében tevékenykedett, és kineveztek egy Schweidel-bizottságot:

elnöknek Cirkl Rudolfot, titkárnak Mayer Máriát választották meg. Tagjai voltak: Kollarich Gábor, Mécsáros Sándor, Wamoscher Ervin, F. Cirkl Zsuzsa, Nagy Ottó, Hallai István, Bhöm Jenő, Kollár Erzsébet, Peák Júlia, Kocsis Imre és Etelka, Fridrik Mihály és Huck Margit. 1991-ben a felsoroltak gyűjtési akciót szerveztek és megrendeltek egy új Schweidel-emléktáblát. Az új emléktábla szövegének összeállítására Virág István újságírórt kérték fel. Csaknem 9000 dinárt sikerült összegyűjteni, amiből Zöldkerti János csonoplyai kőfaragó elkészítette a táblát. Talán felesleges hangsúlyozni, hogy Zombor magyarsága körében nagyon sokan várták a táblaavatót, de sajnos kitört a polgárháború, és a remények meghíúsultak. Szóba sem jöhetett a tábla kihelyezése eredeti helyére az időközben „határörközséggé” vált Zomborban, és így azt ma is a zombori Petőfi Sándor Művelődési Egyesületben őrzik annak a reményében, hogy egyszer sorra kerülhet a várva várt ünnepség megszervezése.

